

KS. TOMASZ BONDZIO *

DBAŁOŚĆ O WŁAŚCIWY STYL ŻYCIA LUDZI MŁODYCH W UJĘCIU ŚWIADKÓW JEHOWY

Kłopoty, z jakimi borykają się młodzi ludzie, są często odzwierciedleniem ich niepowodzeń w szkole, domu, wśród rówieśników. Natężenie emocjonalne i uczuciowe dyktuje często szereg niepoprawnych zachowań, a konsekwencje takich poczynań mogą być nieobliczalne w skutkach. Młodzież sięgająca po używki szuka szczęścia, którego nie otrzymała w domu rodzinnym. Pierwsze zawody miłosne, wymaginowany brak zajęć, czy presja znajomych, sprzyjają rozwijaniu się zjawiska używania napojów alkoholowych, nikotyny i narkotyków. Wielu spośród młodych ludzi nie stroni od zniewalającego trybu życia, często uciekając w pornografię i przemoc. Przyjemność staje się niejako pasją i lekiem na niepowodzenia. Spektakularne widowiska kulturowe i dyskoteki nierzadko są nośnikami cywilizacji śmierci. Przedmiotem analiz niniejszego artykułu będą konkretne wskazania organizacji Świadków Jehowy, jaki styl życia powinien przyjąć młody człowiek. Przyczynkiem dla podjęcia owego tematu jest konfrontacja wskazań organizacji *Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania* z nauką Kościoła Rzymskokatolickiego.

Zagadnienie stylu życia stało się obecnie bardzo popularne w naukach społecznych, medycznych, ale jest także modne w innych dziedzinach rzeczywistości. To szczególnie media, dziennikarze, artyści czy celebryci stali się kreatorami „właściwego” i „odpowiedniego” dla danej społeczności stylu życia. Można zatem mówić o narzucanym stylu życia i jego naśladownictwie, ale można również stwierdzić, iż usposobienie przynależy konkretnemu człowiekowi. Jest dla niego zespołem codziennych zachowań, specyficznych ze względu na swoją treść oraz ze względu na swoją konfigurację. Na styl życia składają się zachowania człowieka, ich motywacje, jak też pewne funkcje rzeczy, które są rezultatami, celami, czy też instrumentami tych zachowań. Wśród elementów składających się na styl życia można wymienić m.in. wyznawane

* ks. mgr Tomasz Bondzio – doktorant na Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II; e-mail: bondziotomasz@gmail.com

wartości i sposób postrzegania świata, kultury, religii oraz zachowania i działania z tym związane. Styl życia odnosi się więc m.in. do relacji z innymi ludźmi (często najbliższymi), odniesienia do samego siebie (np. troska o zdrowie), czy umiejętności spędzania wolnego czasu (np. rozrywka). W takim właśnie trójczłonowym kontekście przedstawione zostaną poglądy Świadków Jehowy odnośnie troski o właściwy styl życia ludzi młodych. Poglądy te zostaną zaczerpnięte przede wszystkim z analizy czasopiśmiennictwa wydawanego przez Świadków Jehowy. Bazą bibliograficzną tegoż artykułu jest praca magisterska pt. *Nauczanie moralne Świadków Jehowy na temat właściwego przeżywania młodości w kontekście moralności chrześcijańskiej* obroniona w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w 2012 roku.

Świadkowie Jehowy postanowili przeciwdziałać ciągle rozszerzającemu się zjawisku upadku obyczajów moralnych wśród ludzi młodych. W 1982 roku na łamach pisma „Przebudźcie się!” zapoczątkowano cykl artykułów pt. *Młodzi ludzie pytają*, gdzie sukcesywnie ukazują się praktyczne odpowiedzi na pytania nurtujące młodych¹. „Ciało Kierownicze” mówi nie tylko o niedozwolonych praktykach seksualnych, lecz poucza także o niszczącym wpływie i sytuacjach wypaczających normy moralne: masturbacji, pornografii, deprawującej muzyce i używkach. Towarzystwo Strażnica przyznaje, że mimo systematycznego obniżania mierników świata, poziom moralny jego członków nadal przejawia tendencję zwyżkową².

Relacje z rodzicami i dobór przyjaciół

Zagadnienie relacji dziecka z rodzicami oraz z przyjaciółmi zostało przez Świadków Jehowy potraktowane bardzo szczegółowo. Można odnaleźć wiele zasad i wskazówek, które odnoszą się do tego, jak dziecko powinno traktować swoich rodziców oraz kim powinni oni być dla niego. W przypadku Świadków Jehowy można mówić o znacznym rygoryzmie w podejściu do tych kwestii, rygorystyczne wychowanie podporządkowane jest bowiem podstawowym normom związanym z tym ruchem religijnym.

Szczególnie ważny w wychowaniu jest okres adolescencji człowieka, który przypada na 12-18 rok życia. Na tym etapie rozwoju zauważa się zmiany pod względem biologicznym (dysproporcje ciała, dojrzewanie cech płciowych), emocjonalnym (nadpobudliwość, duże wahania nastrojów), a nawet towarzyskim (relacje w odniesieniu do rodziców i rówieśników). Wiele czynników wpływa na prawidłowy rozwój fizyczny i psychiczny. Stosunki interpersonalne rzutują na usposobienie młodych ludzi w sposób znaczny i budują integralną osobowość³. Zaspokojenie potrzeb niższego, jak i wyższego rzędu (np. potrzeba przynależności do grupy, własnej godności i wolności, samorealiza-

¹ Por. *Pytania młodych ludzi – praktyczne odpowiedzi*, New York 1994, s. 5.

² Por. *Świadkowie Jehowy – głosiciele Królestwa Bożego*, New York 1995, s. 175.

³ Por. *Co się ze mną dzieje?*, „Przebudźcie się!” 85(2004), nr 13, s. 3-4.

cji), wiąże się niejednokrotnie z koniecznością dialogu. Młodzi ludzie szukają pomocy wśród przyjaciół i rodziców, zwracając przy tym uwagę na postawione cele, marzenia i problemy⁴.

Według Świadków Jehowy nie ma doskonałych rodziców, ale zgodnie z biblijnym postanowieniem ludzie młodzi powinni uznać władzę rodzicielską. Nauczanie Towarzystwa Strażnica zwraca uwagę na posłuszeństwo w życiu rodzinnym. Niezależnie od popełnionych uchybień, ojciec i matka są wciąż odpowiedzialni za właściwe ukierunkowanie swych dzieci. Postawa buntu i pogardy może spowodować utratę spokoju, a ponadto zgubę przyjęcia Bożego. Gniew i rozgoryczenie nie pomagają w uzdrowieniu wspólnych relacji ojciec – dziecko – matka⁵.

Wyrazem uszanowania decyzji rodziców powinien być obowiązek posłuszeństwa. Wiąże się to z należyтым odnoszeniem się w słowie oraz darzeniem ich ciepłym, serdecznym uczuciem. Obelgi, zniewagi i wyzwiska uwłaczają każdemu człowiekowi i stanowią poważne wykroczenie moralne. Oznaka posłuszeństwa zawiera w sobie wyraźne ramy rzeczowe, jak i czasowe. Traci ona swoją obligującą moc tylko wtedy, gdy prośby rodziców są niegodziwe i haniebne. Ma to związek z wkroczeniem dziecka w wiek dorosłości, zdolnego do podejmowania decyzji dotyczących jego własnego życia, np. wyboru stanu i zawodu. W rozumieniu Świadków Jehowy nakaz nie jest traktowany jako staroświecki, lecz uznawany za mądry i właściwy w oczach Boga⁶. Z jednej więc strony dzieci zobowiązane są do posłuszeństwa rodzicom i do okazywania im szacunku, a z drugiej strony rodzice odpowiedzialni są za wychowywanie dzieci zgodnie ze wskazówkami Biblii i doktryną Świadków Jehowy.

Według wskazówek Świadków Jehowy karność świadczy wyłącznie o miłości rodziców do dzieci. Krytyka postaw może być wynikiem obniżenia poczucia własnej wartości i niedoskonałości. Młody człowiek powinien upatrywać źródła rozwiązania problemu w Biblii i przyjąć rady udzielane przez „Ciało Kierownicze”. Zgodnie z naczelną zasadą należy panować nad emocjami i wypracować w sobie umiejętność słuchania. Kolejne zalecenia koncentrują się wokół wypowiedzi samych rodziców i próby kulturalnej konfrontacji ze swoimi dziećmi⁷. Rodzice zatem mają za zadanie stopniowo wprowadzać dzieci w normy prawa Świadków Jehowy, tak aby – poprzez karność – nabywały one umiejętności podporządkowania się wyższej instancji.

Nieodzownym elementem utrzymania dobrych relacji międzyludzkich jest dialog. Wyjątkowo silne więzi rodzinne pozwalają dojść do przezwyciężenia

⁴ Por. *Pomagaj młodym zaspokoić ich potrzeby*, „Przebudźcie się!” 88(2007) nr 3, s. 8.

⁵ Por. *Młodzi ludzie pytają: „Co zrobić, gdy ktoś z rodziców nie dopisuje?”*, „Przebudźcie się!” 76(1995), nr 6, s. 24-25.

⁶ Por. *Pytania młodych ludzi – praktyczne odpowiedzi*, New York 1994, s. 13-17.

⁷ Por. *Pytanie młodych ludzi – praktyczne odpowiedzi*, t. 2, New York 2008, s. 175-180; *Młodzi ludzie pytają: Dlaczego musimy tak wcześnie wracać do domu?*, „Przebudźcie się!” 89 (2008), nr 10, s. 26-29.

i rozwiązywania kłopotów w okresie dojrzewania. Z biegiem czasu u młodego człowieka powstaje wrażenie, że rodzice nie rozumieją jego problemów. Dlatego silniej niż dotychczas ujawniają się mechanizmy obronne, które stwarzają poważną blokadę przed bliskimi. Autorzy czasopisma „Przebudźcie się!” sugerują rozmowę, mimo wewnętrznych obaw i lęków. Rodzice zaś powinni być gotowi i otwarci na słuchanie⁸.

Jednym z symptomów dorastania młodego człowieka jest potrzeba przynależności do grupy rówieśniczej. Na tym etapie obserwuje się stopniowe i progresywne zmniejszanie wpływu rodzicielskiego na dziecko. Młodzi szukają oparcia w sympatii i towarzystwie. Na skutek braku pewności siebie, dojrzałości umysłowej i duchowej, zabiegają o akceptację wśród rówieśników. Czasem ulegają presji środowiska i lekkomyślnie przyjmują zapatrywania kolegów⁹. Dobór odpowiedniego środowiska znajomych i przyjaciół jest zatem bardzo ważny, chodzi bowiem o to, aby młody człowiek nie uległ presji otoczenia i nie podważał zasad światopoglądu, w którym jest wychowywany.

Świadkowie Jehowy podkreślają więc fakt, że jedną z najcenniejszych rzeczy jest dobieranie wartościowych przyjaciół. To wymaga czasu i zaangażowania emocjonalnego, gdyż niektórzy młodzi nie widzą różnicy między sympatią, a zażyłą przyjaźnią. Być prawdziwym przyjacielem oznacza wyznawanie tych samych wartości i zmierzanie do podobnych celów. Jeśli osoba nie spełnia danych kryteriów, utrzymywanie z nią koleżeńskich relacji może skłonić nawet do porzucenia życia zgodnego z nauczaniem Świadców Jehowy¹⁰.

Członkowie organizacji zwracają szczególną uwagę na cechy, którymi powinien odznaczać się prawdziwy przyjaciel. Zdrowe stosunki młodych chrześcijan nie pozwolą na to, by osoba traktowała drugą jako swoją własność¹¹. Każdy człowiek jest bowiem darem Bożym, który niesie w sobie wezwanie manifestacji miłości i okazywania szacunku innym ludziom. Liczy się otwartość, szczerłość i akceptacja siebie. Nikt nie osiągnął doskonałości, dlatego nie wolno wymagać jej od przyjaciół. Wszelkie słabości winny być wybaczone, a więzi braterskie budowane na wzniosłych normach moralnych – uczciwości i lojalności¹².

Zjawisko przyjaźni stawia przed młodym człowiekiem ogromne wyzwanie. Obniżone poczucie własnej wartości może sprawić, że zbudowanie trwałej przyjaźni stanie się niemożliwe. Nie ma jednak obowiązku zwierzania się

⁸ Por. *Młodzi ludzie pytają: Jak rozmawiać z rodzicami?*, „Przebudźcie się!” 90(2009), nr 12, s. 18.

⁹ *Pytania młodych ludzi...*, dz. cyt., s. 73-74; *Dla młodych czytelników: Unikaj złego towarzystwa!*, „Strażnica” 132(2011), nr 5, s. 22-27.

¹⁰ Por. *Młodzi ludzie pytają: Szkolne przyjaźnie – kiedy są zbyt bliskie?*, „Przebudźcie się!” 87(2006), nr 4, s. 17-19.

¹¹ Por. *Młodzi ludzie pytają: Co zrobić, by przyjaciel zostawił mi trochę swobody?*, „Przebudźcie się!” 79(1998), nr 8, s. 17-18.

¹² Por. *Przyjaciel potrzebny od zaraz*, „Przebudźcie się!” 85(2004), nr 23, s. 6-7; *Dobrzy i źli przyjaciele*, „Przebudźcie się!” 85(2004), nr 23, s. 8.

i mówienia o wszystkim przyjacielowi. Skrajnością byłoby też oczekiwanie całkowitej akceptacji z jego strony. Prawdziwy kolega nie wymaga żadnych zwierzeń, lecz zaczyna cierpieć wtedy, gdy postępowanie towarzysza zaczyna być niezgodne z jego własnymi zapatrywaniami, normami moralnymi, wartościami, czy pragnieniami. Brak śmiałości i wiary w siebie nie może skłaniać do unikania spotkań towarzyskich i otwartości w kontaktach z ludźmi¹³.

Najlepszym z możliwych przyjaciół jest dla człowieka Jehowa. On przestrzega przed błędnymi i szkodliwymi praktykami religijnymi. Uczy, jak być prawdziwym przyjacielem i prowadzić szczęśliwe, bezpieczne życie. Aby zacieśnić więź z Bogiem, należy spełnić ważny warunek – słuchać i wykonywać Jego polecenia¹⁴.

Nieodzowną częścią życia młodego człowieka jest szkoła. Nauczyciele pełnią funkcję wychowawczą, zastępując tym samym rodziców. Stąd też w stosunku do dzieci posiadają prawa i obowiązki władzy rodzicielskiej. Ostatecznie młodzież jest zobowiązana do okazywania miłości i szacunku względem przełożonych. Natomiast posłuszeństwo rozumie się w węższym zakresie, a mianowicie w tym, co dotyczy nauki i poszanowania dobrych obyczajów¹⁵. Świadkowie Jehowy wielką wagę przywiązują do wykształcenia biblijnego. Twierdzą oni, że należy tak starannie dobierać zajęcia pozalekcyjne i uczyć swoje dzieci, aby chętnie służyły pomocą innym ludziom, a zwłaszcza starszym¹⁶. Uważają, że edukacja w zakresie podstawowym pomaga przygotować młodego człowieka do radzenia sobie w dorosłym życiu, lecz obowiązek wychowania dzieci spoczywa przede wszystkim na rodzicach. Przedstawiciele tego ruchu religijnego zalecają, by młodzi ludzie nie uczęszczali do szkół z internatem. Powodem jest oddalenie się dzieci od swoich rodziców, a tym samym pozbawienie ich wsparcia duchowego. Przebywanie w towarzystwie kolegów o nieuporządkowanej hierarchii wartości może rodzić niechęć do studiowania Biblii i zepsucia pod względem moralnym¹⁷. Świadkowie Jehowy odradzają młodym ludziom kontynuację nauki na studiach wyższych. Twierdzą oni, iż chęć zdobywania wiedzy niesie ze sobą niebezpieczeństwo próżności i wypływa wyłącznie z egoistycznych pobudek. Poza tym teorie naukowe często deformują obraz Boga Jehowy, co niekorzystnie rzutuje na wiarę młodego człowieka¹⁸.

Umiejętność rozwiązywania problemów, racjonalnego myślenia i wyciągania wniosków, predysponuje do studiowania Pisma Świętego. Natomiast

¹³ Por. *Dlaczego nie potrafisz być bardziej towarzyski?*, „Przebudźcie się!” 80(1999), nr 20, s. 25-27; *Młodzi ludzie pytają: Jak zrobić dobre pierwsze wrażenie?*, „Przebudźcie się!” 92(2011), nr 6, s. 26-28.

¹⁴ Por. *Możesz być przyjacielem Boga!*, New York 2000, s. 1-2.

¹⁵ Por. S. Olejnik, *Powołanie chrześcijańskie. Teologia moralna życia społecznego*, t. 3, Włocławek 2000, s. 341.

¹⁶ Por. *Świadkowie Jehowy a wykształcenie*, New York 1995, s. 5.

¹⁷ Por. *Czy posłać dziecko do szkoły z internatem?*, „Strażnica” 118(1997), nr 6, s. 26-27.

¹⁸ Por. *Wykształcenie – ile kosztuje, co daje?*, „Strażnica” 104(1983), nr 17, s. 20.

znajomość nauk humanistycznych i przyrodniczych stanowi pomoc przy głoszeniu prawdy biblijnej innym ludziom, bez względu na pochodzenie, rasę skóry czy wierzenia¹⁹. Pisma Towarzystwa Strażnica mocno akcentują nie tyle samo szkolnictwo, co udział organizacji przy tworzeniu placówek i kursów pozwalających zdobyć jej adeptom potrzebne umiejętności. Zgodnie z ich założeniami młody człowiek powinien angażować się w chrześcijańską służbę kaznodziejską, ponieważ najlepszych kwalifikacji i wiedzy dostarcza sama Biblia²⁰.

Każdy człowiek potrzebuje samorealizacji i nawiązywania relacji z innymi ludźmi. Z powyższej analizy wynika, że na okres dojrzewania składają się m.in. miłość, wolność i odpowiedzialność. Dom, grono przyjaciół i środowisko szkolne wymagają szacunku i nierzadko posłuszeństwa. Karność wiąże się z przestrzeganiem ogólnie przyjętych norm i zasad wśród Świadków Jehowy. Ma to wyraz w postawie wobec najbliższych – rodziców, przyjaciół i znajomych. Otoczenie kształtuje osobowość człowieka, jak również czyni go podatnym na bodźce zewnętrzne. Świadkowie Jehowy podpowiadają, w jaki sposób unikać „niekorzystnych” znajomych oraz jak postrzegać naukę, by stanowiła dodatek do studiowania prawdy biblijnej, zawartej w czasopismach „Strażnicy”.

Dbalność o zdrowie

Świadkowie Jehowy uważają, że wszyscy niedoskonali ludzie mają skłonność do grzechu i zła. Swoją tezę opierają oni na słowach św. Jakuba Apostoła, który pisze: „(...) gdy pożądliwość już zapanuje, rodzi grzech (...)” (Jk 1, 15). Poza tym twierdzą, iż pragnienie samo w sobie nie jest złem, ale gdy ktoś nad nim nie panuje, może utrudnić opieranie się pokusom²¹. Wobec rozluźnienia obyczajów moralnych, młode pokolenie opracowało na swój użytek tzw. „nową moralność” i specyficzne podejście do grzechu. Prawo miłości zostało spłaszczony do naturalnej akceptacji swobody w dziedzinie seksualnej i do rozwiązłości. Pojęcie zaś grzechu nie powinno być rozpatrywane w kategorii odpowiedzialności przed ludźmi, lecz skłaniać do głębokich przemyśleń. Następstwo nieprawych występów nie ogranicza się do zranienia ego i psychicznego dyskomfortu, lecz przede wszystkim do śmierci²².

Pod wpływem rodzących się emocji i presji rówieśników wielu młodych ludzi ulega złym nawykom, co w przyszłości może zakończyć się okropnym nalogiem. Coraz częściej młodzi ludzie sięgają po używki. Spożywanie alkoholu nie jest samo w sobie grzechem, aczkolwiek może prowadzić do nadużycia. Sceny starotestamentalne (por. Syr 19, 1-3; Prz 23, 29-35) piętnują oplakane

¹⁹ Por. *Pytania młodych ludzi...*, dz. cyt., s. 134-139.

²⁰ Por. *Wykształcenie, które zapewnia lepsze życie*, „Przebudźcie się!” 81(2000), nr 24, s. 3-11.

²¹ Por. *Młodzi ludzie pytają: Jak oprzeć się pokusie?*, „Przebudźcie się!” 89(2008), nr 8, s. 27.

²² Por. *Grzech – czy przestał istnieć?*, „Strażnica” 131(2010), nr 11, s. 4-10.

skutki spożywanie alkoholu. W Nowym Testamencie również spotykamy poważne ostrzeżenie przed nadmiernym spożywaniem alkoholu: „Uważajcie na siebie, aby wasze serce nie było ociążałe wskutek obżarstwa i pijaństwa” (Łk 21, 34). Niewielka ilość alkoholu wywiera dodatni wpływ na samopoczucie. Zakrywając pozornie kłopoty i zmartwienia, dostarcza zadowolenia z życia i pewności siebie, rodzi poczucie siły i wielkości, a nadto w początkach spożywania sprawia miły i pogodny nastrój. Wewnętrzne rozterki, niechlubny przykład rówieśników i rodziców oraz reklamy propagujące udaną zabawę motywują młode pokolenie, by sięgać po alkohol²³.

Autorzy pisma „Strażnica” w wielu artykułach przedstawiają zagrożenia, wynikające z nadużywania napojów alkoholowych. Człowiek, który pije ponad miarę ma zaburzoną zdolność oceniania i traci zdolność zdroworozsądkowego rozumowania. Myśli i pragnienia, które są skrzętnie ukrywane, mogą wydawać się dozwolone lub wręcz pojętne. Nadużywanie alkoholu pozbawia zahamowań oraz kontroli nad słowami i czynami (Prz 23, 29-35). Niszczy zdrowie, a co więcej powoduje upadek w sferze duchowej. Upijanie się jest sprzeczne z wolą Stwórcy i może stanowić trudność w utrzymaniu z Nim bliskiej relacji²⁴.

W nauczaniu moralnym Świadków Jehowy podkreśla się, iż Biblia nie zakazuje picia alkoholu, ale wyraźnie potępia przekraczanie rozsądnych granic w tym względzie. Rzeczą niedopuszczalną jest, by osoba mająca problem z alkoholem pozwalała sobie na spożywanie trunków w niestosownych ilościach. Przepis tyczy się również wszystkich głosicieli, pełniących służbę kaznodziejską²⁵.

Z nadużywaniem napojów alkoholowych często łączy się problem palenia tytoniu. Jest to zjawisko rozprzestrzeniające się masowo wśród młodzieży. Palenie wynika z trybu życia – stanowi niejako rytuał towarzyszący rozmowom, posiłkom, chwilom na odpoczynek. Dlatego nikotynizm przestaje być sprawą moralnie obojętną i klasyfikuje się go do czynów moralnie zakazanych. Świadkowie Jehowy wypowiadają się wyjątkowo krytycznie na temat wielkich koncernów tytoniowych. Osoba, która sięgnęła po papierosa jako nastolatek często wpada w nałóg. Wyroby tytoniowe zawierają bowiem przeszło 4 tys. substancji chemicznych i mogą uzależniać równie silnie jak narkotyki. Palenie tytoniu stanowi źródło wielu chorób, m.in. przyczynia się do zwiększenia ryzyka zawału serca, udaru mózgu, chorób płucnych. Towarzystwo Strażnica oznajmia, że wszyscy, którzy namawiają i propagują wyroby nikotynowe – zwłaszcza wśród młodych – ponoszą ogromną odpowiedzialność moralną za swoje czyny²⁶.

²³ Por. *Młodzi ludzie pytają: Czy faktycznie mogę się uzależnić od alkoholu?*, „Przebudźcie się!” 74(1993), nr 1, s. 14-16.

²⁴ Por. *Jaki jest Boży pogląd na alkohol?*, „Strażnica” 131(2010), nr 1, s. 4-6.

²⁵ Por. *Czy picie alkoholu to coś złego?*, „Przebudźcie się!” 87(2006), nr 12, s. 18-19.

²⁶ W smole dymu tytoniowego, oprócz substancji uzależniających, znajdują się związki trujące oraz chorobotwórcze, m.in. benzen, metan acetylen, cyjanowodor, tlenek azotu i tlenek wę-

Osoba tkwiąca w nałogu nie jest zdolna do działania defensywnego. Artykuły Towarzystwa Strażnica zalecają szukanie prawdziwej i silnej motywacji celem zaprzestania palenia. Papieros może okazać się fałszywym przyjacielem, dlatego należy zwrócić się o pomoc do rodziny, krewnych lub do kogokolwiek, kto odznacza się wystarczającą cierpliwością i potrafi wesprzeć osobę poszkodowaną²⁷.

Narkotyki godzą w strukturę funkcjonowania społeczeństwa, jak i samej jednostki. Osoby, które zażywają środki odurzające, wywołujące błogi stan euforii, często uciekają się do prostytucji i działalności przestępczej. Problem przekłada się na relacje rodzinne i koleżeńskie. Rodzice, którym nie zależy na wychowaniu dzieci i zapewnieniu im stabilnych warunków życia, muszą liczyć się z tragicznymi konsekwencjami. Wielu młodych ludzi ucieka z domu szukając ukojenia ran, miłości i akceptacji w narkotykach. Rodziny dysfunkcyjne są bardziej podatne na działanie czynników narkotycznych²⁸.

Narkotyki (marihuana, kokaina, etc.) i inne substancje odurzające (np. kleje), powodują katastrofalne skutki w organizmie młodego człowieka. Eksperymenty na własnym ciele zatruwają system immunologiczny i odbierają kontrolę nad umysłem²⁹.

Zdrowie jest wartością podstawową, ale nie najważniejszą. Jego utrzymanie zależy w głównej mierze od zdeterminowania samego człowieka. Zadanie moralne polega na utrzymaniu tego cennego daru i nie kalania go różnego rodzaju używkami. Troska o zdrowie powinna mieć na względzie wartości duchowe i ostateczny cel człowieka. Świadkowie Jehowy uważają, że najlepszym lekarstwem są prawa i dyktaty zawarte w Biblii, dostosowane do potrzeb każdego młodego człowieka³⁰. Poza tym unikanie stresu i sytuacji nerwicorodnych pomaga w przezwyciężeniu potencjalnych chorób oraz nałogów.

Rozrywki młodych ludzi

Młodzi ludzie spędzają wolny czas w różnoraki sposób. Jedni uprawiają sport, czytają książki, realizują swoje zainteresowania. Inni chodzą do klubów, dyskotek, tańcząc i słuchając głośnej muzyki. Niestety, coraz częściej rozrywka – jak twierdzą autorzy artykułów w pismach Świadków Jehowy – sprowadza się do maniackalnej przemocy i seksu. Dużą rolę odgrywają tutaj środki maso-

gła. Kobiety palące wyroby tytoniowe, podobnie jak w przypadku nadużywania alkoholu, w sposób aktywny przyczyniają się do zwiększenia ryzyka poronienia, urodzenia dziecka martwego lub śmierci dziecka w okresie prenatalnym. Por. *Dlaczego warto rzucić palenie?*, „Przebudźcie się!” 81 (2000), nr 6, s. 4-5. *Młodzi ludzie pytają: Co powinienem wiedzieć o paleniu?*, „Przebudźcie się!” 92(2011), nr 3, s. 26-28.

²⁷ Por. *Jak rzucić palenie?*, „Przebudźcie się!” 91(2010), nr 5, s. 3-9.

²⁸ Por. *Jak narkotyki wpływają na twoje życie*, „Przebudźcie się!” 80(1999), nr 21, s. 5-7.

²⁹ Por. *Młodzi ludzie pytają: Wąchanie kleju – czy naprawdę może mi zaszkodzić?*, „Przebudźcie się!” 75(1994), nr 7, s. 27-29.

³⁰ Por. *Nadużywanie lekarstw. Jak chronić swoją rodzinę?*, „Przebudźcie się!” 90(2009), nr 5, s. 3-10.

wego przekazu. Powszechny dostęp do telewizji, radia, prasy i Internetu czyni z człowieka konsumenta środków audiowizualnych. Świadkowie Jehowy zgadzają się z opinią, iż brak kontaktu z otaczającym światem i przesiadywanie przed ekranem komputera wzmaga poczucie bezsilności oraz ogranicza percepcję zmysłową nastolatka. Zanik wrażliwości i bierność w działaniu nie ułatwiają aktywnego spędzania wolnego czasu, lecz są wyrazem zachwiania równowagi emocjonalnej i psychofizycznej w człowieku³¹. Nie należy zapominać, że w hierarchii postępowania powinno się najpierw czynić to, co konieczne. Następnie można podjąć działania pożyteczne, a dopiero później koncentrować się na rozrywce i zabawie.

Jedną z form spędzania wolnego czasu jest sport. Wysiłek fizyczny, jako czynnik wartościowy, usprawnia rozwój cielesno-duchowy młodego człowieka. Kształtuje przymioty ducha i formuje cenne zalety: stanowczość, zdyscyplinowanie, koleżeńskość, uspołecznienie. Świadkowie Jehowy poświęcają wiele artykułów dotyczących gimnastyki. Twierdzą oni, iż współcześnie ma miejsce kryzys ideałów olimpijskich w odniesieniu do czasów starożytnych. Przewodnie hasło: *Citius – Altius – Fortius* (szybciej, wyżej, silniej) nie ma odzwierciedlenia w dzisiejszym świecie, a zostało zamienione w pustosłowie. Autorzy pism Towarzystwa Strażnica wysuwają wniosek, że sportowcy coraz częściej posiłkują się środkami dopingującymi, zamieniając zdrową rywalizację w zaciekle współzawodnictwo³².

Świadkowie Jehowy zwracają uwagę na fakt, że w obecnych czasach dominującą rolę odgrywają pieniądze. Miejsce uczciwości i zasad fair play coraz częściej zajmuje chciwość wielu młodych sportowców. Dlatego młodzi ludzie zamiast aktywnego odpoczynku wolą spożytkować swoje siły fizyczne oglądając wyczyny kolegów. Stwarza to niemałe problemy w dziedzinie moralnej. Oglądanie przekazów sportowych budzi emocje i może prowadzić do hazardu i sięgania po używki³³.

Młodzi ludzie decydują się na sport, lecz dla wielu to szansa pozyskania aprobaty i szacunku rówieśników. Popularność i zyskanie sławy w prestiżowych klubach sportowych daje możliwość ucieczki od ubóstwa i spełnienia marzeń. Dbalność o zdrowie fizyczne schodzi na dalszy plan³⁴. W miejsce gier zespołowych wchodzi gry indywidualne przed ekranem komputera. Nastolatek, który surfuje w Internecie spotyka się nie tylko z pouczającą rozrywką, ale także z mało wartościowymi stronami www. Gry komputerowe wielokrotnie są przepełnione nieczystymi praktykami potępianymi przez Jehowę. Spirytyzm, magia, wulgarne sceny pornograficzne godzą w duchową płaszczyznę młodego

³¹ Por. *Gdzie szukać godziwej rozrywki*, „Przebudźcie się!” 78(1997), nr 10, s. 3-10.

³² Por. *Kryzys ideałów olimpijskich*, „Przebudźcie się!” 81(2000), nr 17, s. 4-8.

³³ Por. *Dzisiejsze problemy ze sportem*, „Przebudźcie się!” 72(1991), nr 11, s. 5-9.

³⁴ Por. *Młodzi ludzie pytają: Drużyna sportowa – czy to coś dla mnie?*, „Przebudźcie się!” 77 (1996), nr 4, s. 12-14.

człowieka i demoralizują jego osobowość³⁵. Niepokojącym problemem wśród młodzieży jest hazard. Pasja grania wciąga jak narkotyk i wyrządza szkody moralne, emocjonalne i duchowe. Namawia hazardystów do czynów niegodziwych – pożądlivosti, kłamstwa i kradzieży³⁶.

Wielu młodych ludzi przyznaje, że lubi słuchać muzyki. Taka forma rozrywki wynika z potrzeby nawiązania relacji międzyludzkich. Reakcja na określony utwór muzyczny wywołuje u słuchacza emocje i uczucia. Autorzy pism Towarzystwa Strażnica utrzymują, iż muzyka wpływa pozytywnie na odbiorcę, lecz może prowadzić do przemocy i zachowań społecznych. Jest to uzależnione od rodzaju muzyki, a także ilości czasu poświęconego na jej słuchanie. Teksty piosenek mogą przekazywać treści propagujące bezbożność, bałwochwalstwo i rozwiązały tryb życia³⁷.

Obok muzyki, popularną formą rozrywki są dyskoteki. Świadkowie Jehowy powołują się w tym względzie na sceny starotestamentalne: „Biada tym, którzy rychło wstając rano szukają sycery (...). Nic tylko harfy i cytry, bębny i flety, i wino na ich ucztach. O sprawę Pana nie dbają (...).” (Iz 5, 11-12). Na młodzieżowych zabawach pojawia się muzyka gloryfikująca wulgarne i sadyistyczne zachowania oraz szeroka gama substancji narkotycznych. Taniec w połączeniu z używkami i obscenicznym tekstem w dużym stopniu minimalizuje poczucie odpowiedzialności za własne czyny i budzi ogromne zastrzeżenia w dziedzinie seksualnej³⁸.

Towarzystwo Strażnica przyznaje, że treści erotyczne znajdują odbicie w wyzywającej modzie, programach telewizyjnych i świecie reklamy. Są częstą przyczyną dewiacji seksualnych w małżeństwach oraz zakłócają postrzeganie rzeczywistości zmysłowej. Pornografia destrukcyjnie oddziałuje zwłaszcza na kobiety i dzieci, ponieważ ograbia ich z godności i przysługujących im praw. Poza tym oglądanie scen erotycznych zbliża młodzież do naśladowania negatywnych wzorców postępowania i przedkładania pragnień seksualnych nad Jehowę³⁹.

W okresie dojrzewania dużą rolę odgrywa wygląd zewnętrzny. Nastolatki bardziej niż rozwój duchowy cenią ubiór i kulturę fizyczną. Świadkowie Jeho-

³⁵ Por. *Młodzi ludzie pytają: Czy gry komputerowe to coś dla mnie?*, „Przebudźcie się!” 77 (1996), nr 16, s. 12-14.

³⁶ Por. *Młodzi ludzie pytają: Jestem nalogowym graczem! Jak zerwać z hazardem?*, „Przebudźcie się!” 74(1993), nr 8, s. 15-17.

³⁷ Por. *Muzyka oddziałuje silniej, niż myślisz*, „Przebudźcie się!” 80(1999), nr 19, s. 3-10.

³⁸ Por. *Młodzi ludzie pytają: Co sądzić o klubach dyskotekowych?*, „Przebudźcie się!” 85 (2004), nr 8, s. 25-27; *Młodzi ludzie pytają: Czy dyskoteki techno to tylko niewinna rozrywka?*, „Przebudźcie się!” 88(1997), nr 24, s. 25-27; *Muzyka – jak na Ciebie wpływa?*, „Przebudźcie się!” 92(2011), nr 8, s. 3-9.

³⁹ Por. *Pornografia niegroźna czy szkodliwa?*, „Przebudźcie się!” 84(2003), nr 14, s. 3-10. *Młodzi ludzie pytają: Jak wystrzegać się pornografii?*, „Przebudźcie się!” 88(2007), nr 12, s. 12-14. *Młodzi ludzie pytają: Czy oglądać teledyski?*, „Przebudźcie się!” 84(2003), nr 4, s. 19-21.

wy podkreślają, iż strój wyraża opinię o człowieku. Każdy „prawdziwy chrześcijanin” winien dbać o stosowny wygląd, tym samym eksponując pozytywne cechy⁴⁰. Na pozór wymaginowane defekty cielesne są źródłem kompleksów, które narastają w otoczeniu rówieśników. Pogoń za wymarzoną sylwetką skłania młodego człowieka do sięgania do metod, które są przykre w skutkach. Problem posiadania pięknego ciała dotyczy zarówno dziewcząt, jak i chłopców. Niebezpieczeństwo ukrywa się pod postacią suplementów odchudzających, jak również syntetycznych anabolików⁴¹, wywołujących zaburzenia w funkcjonowaniu organizmu (anoreksja, bulimia, niewydolność gruczołów wewnętrznych)⁴². Konsekwencje środków stymulujących mogą wywołać stan choroby psychicznej zwanej zaburzeniem dysmorficznym – obsesji na punkcie własnej urody. Dlatego najważniejszą wartością w tym względzie jest piękno wewnętrzne, ponieważ ono podoba się Jehowie⁴³. Świadkowie Jehowy podają wiele słusznych argumentów mówiących o godziwej rozrywce młodego człowieka. Nie uważają za dobro czynienie komuś i sobie krzywdy poprzez nierozważne postępowanie moralne.

Podsumowanie

Nauczanie moralne Świadków Jehowy na temat właściwego stylu życia podkreśla przede wszystkim właściwe relacje z rodzicami i rówieśnikami, rozrywkę i troskę o zdrowie nastolatków. Na łamach artykułów Towarzystwa Strażnica autorzy pism podkreślają, by młodzi ludzie wybierali takich przyjaciół, dla których wartości moralne są podstawowym miernikiem życia chrześcijańskiego. Postawa unizenia względem rodziców powinna wynikać z pobudek czysto religijnych, a nieposłuszeństwo owocuje podejrzliwością, brakiem zaufania i zaniechaniem duchowych praktyk. Świadkowie Jehowy uważają, że młodzi ludzie sięgają po używki dla złagodzenia problemów. Nie bacząc na konsekwencje niszczą zdrowie i rujną własną przyszłość. Młodzi rekompensują brak należytym im miłości sięgając po używki. Nie zawsze w sposób konstruktywny pożytkują swój wolny czas. Uprawiają sport, ale często dla próżnej rywalizacji i sławy. Słuchają głośnej muzyki izolując się tym samym od bodźców zewnętrznych. Nierzadko popadają w hazard i pornografię, czyniąc z siebie niewolników własnych błędów i upadków. Według Świadków Jehowy, takie symptomy oznaczają „dni ostatnie”. Tylko te osoby, które odrzucają skażenie moralne, mogą spodziewać się pięknej przyszłości. Opinia Towarzystwa Strażnica na temat troski o zdrowie niejako pokrywa się z nauczaniem Kościoła Rzymskokatolickiego.

⁴⁰ Por. *Młodzi ludzie pytają: Jak się ubierać?*, „Przebudźcie się!” 90(2009), nr 11, s. 18-21.

⁴¹ Por. *Młodzi ludzie pytają: Co powinienem wiedzieć o sterydach?*, „Przebudźcie się!” 86(2005), nr 24, s. 19-21.

⁴² Por. *Młodzi ludzie pytają: Jak schudnąć?*, „Przebudźcie się!” 75(1994), nr 5, s. 24-26.

⁴³ Por. *Jakie piękno ma największą wartość?*, „Przebudźcie się!” 85(2004), nr 24, s. 3-9.

CARE FOR THE PROPER LIFESTYLE OF YOUNG PEOPLE IN THE APPROACH OF JEHOVAH'S WITNESSES

Summary

The moral teaching of Jehovah's Witnesses about the proper lifestyle emphasizes, above all, due relations with parents and peers, entertainment and concern for the health of adolescents. In the articles of the Society of the Watchtower, the authors of the magazines emphasize that young people choose such friends for whom moral values are the basic measure of Christian life. The attitude of humiliation towards parents should result from purely religious reasons, and disobedience results in suspicion, lack of trust and abandonment of spiritual practices. Jehovah's Witnesses believe that young people reach for stimulants to alleviate problems. Regardless of the consequences, they destroy health and ruin their own future. The young man begins to compensate for the lack of due love by reaching for the drug. Young people use free time not always in a constructive way. They play sports, but often for vain competition and fame. They listen to loud music isolating themselves from external stimuli. They often fall into gambling and pornography, making themselves slaves of their own mistakes and falls. According to Jehovah's Witnesses, these symptoms mean "last days". Only those who reject moral contamination can expect a beautiful future.

Key words: Jehovah's Witnesses, youth, lifestyle.

Bibliografia

- „Co się ze mną dzieje?”, „Przebudźcie się!” 85(2004), nr 13, s. 3-4.
Czy picie alkoholu to coś złego?, „Przebudźcie się!” 87(2006), nr 12, s. 18-19.
Czy posłać dziecko do szkoły z internatem?, „Strażnica” 118(1997), nr 6, s. 26-27.
Dla młodych czytelników: Unikaj złego towarzystwa!, „Strażnica” 132(2011), nr 5, s. 22-27.
Dlaczego nie potrafię być bardziej towarzyski?, „Przebudźcie się!” 80(1999), nr 20, s. 25-27.
Dlaczego warto rzucić palenie?, „Przebudźcie się!” 81(2000), nr 6, s. 4-5.
Dzisiejsze problemy ze sportem, „Przebudźcie się!” 72(1991), nr 11, s. 5-9.
Gdzie szukać godziwej rozrywki, „Przebudźcie się!” 78(1997), nr 10, s. 3-10.
Grzech – czy przestał istnieć?, „Strażnica” 131(2010), nr 11, s. 4-10.
Jak narkotyki wpływają na twoje życie, „Przebudźcie się!” 80(1999), nr 21, s. 5-7.
Jak rzucić palenie?, „Przebudźcie się!” 91(2010), nr 5, s. 3-9.
Jaki jest Boży pogląd na alkohol?, „Strażnica” 131(2010), nr 1, s. 4-6.
Jakie piękno ma największą wartość?, „Przebudźcie się!” 85(2004), nr 24, s. 3-9.
Kryzys ideałów olimpijskich, „Przebudźcie się!” 81(2000), nr 17, s. 4-8.
Młodzi ludzie pytają: „Co zrobić, gdy ktoś z rodziców nie dopisuje?”, „Przebudźcie się!” 76 (1995), nr 6, s. 24-25.
Młodzi ludzie pytają: Co powinienem wiedzieć o paleniu?, „Przebudźcie się!” 92(2011), nr 3, s. 26-28.
Młodzi ludzie pytają: Co powinienem wiedzieć o sterydach?, „Przebudźcie się!” 86(2005), nr 24, s. 19-21.

- Młodzi ludzie pytają: Co sądzić o klubach dyskotekowych?*, „Przebudźcie się!” 85(2004), nr 8, s. 25-27.
- Młodzi ludzie pytają: Co zrobić, by przyjaciel zostawił mi trochę swobody?*, „Przebudźcie się!” 79(1998), nr 8, s. 17-18.
- Młodzi ludzie pytają: Czy dyskoteki techno to tylko niewinna rozrywka?*, „Przebudźcie się!” 88 (1997), nr 24, s. 25-27.
- Młodzi ludzie pytają: Czy faktycznie mogę się uzależnić od alkoholu?*, „Przebudźcie się!” 74 (1993), nr 1, s. 14-16.
- Młodzi ludzie pytają: Czy gry komputerowe to coś dla mnie?*, „Przebudźcie się!” 77(1996), nr 16, s. 12-14.
- Młodzi ludzie pytają: Czy oglądać teledyski?*, „Przebudźcie się!” 84(2003), nr 4, s. 19-21.
- Młodzi ludzie pytają: Dlaczego muszę tak wcześnie wracać do domu?*, „Przebudźcie się!” 89 (2008), nr 10, s. 26-29.
- Młodzi ludzie pytają: Drużyna sportowa – czy to coś dla mnie?*, „Przebudźcie się!” 77(1996), nr 4, s. 12-14.
- Młodzi ludzie pytają: Jak oprzeć się pokusie?*, „Przebudźcie się!” 89(2008), nr 8, s. 27.
- Młodzi ludzie pytają: Jak rozmawiać z rodzicami?*, „Przebudźcie się!” 90(2009), nr 12, s. 18.
- Młodzi ludzie pytają: Jak schudnąć?*, „Przebudźcie się!” 75(1994), nr 5, s. 24-26.
- Młodzi ludzie pytają: Jak się ubierać?*, „Przebudźcie się!” 90(2009), nr 11, s. 18-21.
- Młodzi ludzie pytają: Jak wystrzegać się pornografii?*, „Przebudźcie się!” 88(2007), nr 12, s. 12-14.
- Młodzi ludzie pytają: Jak zrobić dobre pierwsze wrażenie?*, „Przebudźcie się!” 92(2011), nr 6, s. 26-28.
- Młodzi ludzie pytają: Jestem nalogowym graczem! Jak zerwać z hazardem?*, „Przebudźcie się!” 74(1993), nr 8, s. 15-17.
- Młodzi ludzie pytają: Szkolne przyjaźnie – kiedy są zbyt bliskie?*, „Przebudźcie się!” 87(2006), nr 4, s. 17-19.
- Młodzi ludzie pytają: Wąchanie kleju – czy naprawdę może mi zaszkodzić?*, „Przebudźcie się!” 75(1994), nr 7, s. 27-29.
- Możesz być przyjacielem Boga!*, New York 2000.
- Muzyka – Jak na Ciebie wpływa?*, „Przebudźcie się!” 92(2011), nr 8, s. 3-9.
- Muzyka oddziałuje silniej, niż myślisz*, „Przebudźcie się!” 80(1999), nr 19, s. 3-10.
- Nadużywanie lekarstw. Jak chronić swoją rodzinę?*, „Przebudźcie się!” 90(2009), nr 5, s. 3-10.
- Olejnik S., *Powołanie chrześcijańskie. Teologia moralna życia społecznego*, t. 3, Włocławek 2000.
- Pomagaj młodym zaspokoić ich potrzeby*, „Przebudźcie się!” 88(2007), nr 3, s. 8.
- Pornografia niegroźna czy szkodliwa?*, „Przebudźcie się!” 84(2003), nr 14, s. 3-10.
- Przyjaciel potrzebny od zaraz*, „Przebudźcie się!” 85(2004), nr 23, s. 6-7.
- Pytania młodych ludzi – praktyczne odpowiedzi*, New York 1994.
- Pytanie młodych ludzi – praktyczne odpowiedzi*, t. 2, New York 2008.
- Świadkowie Jehowy – głosiciele Królestwa Bożego*, New York 1995.
- Świadkowie Jehowy a wykształcenie*, New York 1995.
- Wykształcenie – ile kosztuje, co daje?*, „Strażnica” 104(1983), nr 17, s. 20.
- Wykształcenie, które zapewnia lepsze życie*, „Przebudźcie się!” 81(2000), nr 24, s. 3-11.